शा हौ। (३५/२४८७)

शासो हौ परतः शा इत्ययमादेशो भवति। अनुशाधि। [1]प्रशाधि। उपधायाः इति निवृत्तम्, ततः शासः [2]इति स्थानेयोगा षष्ठी (१.१.४९/३८) भवति। क्ङिति [3]एतदपि निवृत्तम्। तेन यदा 'वा छन्दसि' (३.४.८८/३५५२) इति पित्त्वं हिशब्दस्य [4]तदाप्यादेशो भवत्येव। शाधि इत्याद्युदात्तमपि [5]छन्दसि दृश्यते॥

हन्तेर्जः। (३६/२४३१)

[6]हन्ते[7]र्धातोः जः इत्ययमादेशो भवति हौ परत। जहि शत्रून्॥

अनुदात्तोपदेशवनतितनोत्यादीनामनुनासिकलोपो झलि क्ङिति। (३७/२४२८)

अनुदात्तोपदेशानामङ्गानां वनतेः तनोत्यादीनां चानुनासिकलोपो भवति झलादौ क्ङिति प्रत्यये परतः। [8]यमु – यत्वा। यतः। यतवान्। यतिः। रमु – रत्वा। रतः। रतवान्। रतिः। अनुदात्तोपदेशा अनुनासिकान्ता यमिरमिनमिगमिहनि[9]मन्यतयः। वनति – वतिः। [10]क्तिनो रूपमेतत्। क्तिचि तु 'न क्तिचि दीर्घश्च' (६.४.३९/३३१४) इति [11]भवति। अन्यत्र झलादाविटा भवितव्यम्। [12]तनोत्यादयः – ततः। ततवान्[13]। सनोतेरात्वं वक्ष्यति। क्षणु – क्षतः। क्षतवान्[14]। ऋणु – ऋतः। ऋतवान्[15]। तृणु–तृतः। तृतवान्[16]। घृणु – घृतः। घृतवान्[17]। वनु – वतः। वतवान्[18]। मनु – मतः। मतवान्[19]। ङिति[20]– अतत। अतथाः। अनुदात्तोपदेशवनतितनोत्यादीनाम् इति किम्? [21]शान्तः। शान्तवान्। तान्तः। तान्तवान्। दान्तः। दान्तवान्। अनुनासिकस्य इति किम्? पक्वः। पक्ववान्। झलि इति किम्? [22]गम्यते। रम्यते। क्ङिति इति किम्? यन्ता। यन्तव्यम्। उपदेशग्रहणं किम्? इह च यथा स्यात्, [23]गतिः। इह च मा भूत्, शान्तः, शान्तवान् [24]इति॥

वा ल्यपि। (३८/३३३४)

ल्यपि परतः अनुदात्तोपदेशवनतितनोत्यादीनामनुनासिकलोपः वा भवति। व्यवस्थितविभाषा चेयम्, तेन मकारान्तानां [25]विकल्पो भवति, अन्यत्र नित्यमेव लोपः। प्रयत्य, प्रयम्य। प्ररत्य, प्ररम्य। प्रणत्य, प्रणम्य। आगत्य, आगम्य। [26]आहत्य। प्रमत्य। प्रवत्य[27]। प्रक्षत्य॥

न क्तिचि दीर्घश्च। (३९/३३१४)

क्तिचि परतोऽनुदात्तोपदेशादीनामनुनासिकलोपः दीर्घश्च न भवति। [28]यन्तिः। [29]वन्तिः। तन्तिः। [30]अनुनासिकलोपे प्रतिषिद्धे '[31]अनुनासिकस्य क्विझलोः क्ङिति' (६.४.१५/२६६६) इति दीर्घः प्राप्नोति, सोऽपि प्रतिषिध्यते॥

---

1. प्रशाधि नास्ति क. 2. इति नास्ति फ. 3. एतद् नास्ति फ. 4. तदा शादेशः ह. 5. छन्दसि नास्ति फ. 6. हौ इति वर्तते इत्यधिकम् फ. 7. धातोः नास्ति फ. 8. यमि फ. 9. मन्यादयः फ. 10. क्तिनि ड, क्तिन्नेतत् फ. 11. प्रतिषेधो इत्यधिकम् ड. 12. तनोत्यादीनाम् फ. 13. तत्वा ततिः इत्यधिकम् ह.फ. 14. क्षत्वा क्षतिः इत्यधिकम् फ.ह. 15. ऋत्वा ऋतिः इत्यधिकम् फ.ह. 16. तृत्वा तृतिः इत्यधिकम् फ.ह. 17. घृत्वा घृतिः इत्यधिकम् फ.ह. 18. वत्वा वतिः इत्यधिकम् फ.ह. 19. मत्वा मतिः इत्यधिकम् फ.ह. 20. खल्वपि इत्यधिकम् ह. 21. शान्तः नास्ति फ. 22. यम्यते फ.ह. 23. यतिः फ, रतिः इत्यधिकम् ब. क.ड.ह. 24. इति नास्ति फ. 25. विकल्पेन लोपो ह. 26. आहन्य क. 27. प्रतत्य प्रतन्य इत्यधिकम् क. 28. गन्तिः फ. 29. रन्तिः ह. 30. अनुनासिकलोपप्रतिषेधे ब. 31. सूत्रमिदं नास्ति फ.